

Wilhelm Hehlmann, Pädagogisches Wörterbuch. Zweite, völlig neu bearbeitete Auflage. Stuttgart, 1941. XI. + 47b l. (Kröners Taschenausgabe.)

E kis lexikon valamennyi cikke ugyanazon szerző tollából került ki, ez magyarázza egyöntetű és arányos voltát. Megvan az igénye a tartalmi gazdagságra is: a világ fontosabb államainak köznevelésügyét (jól áttekinthető rajzszerű vázlatokkal), a neveléstudomány legnagyobb alakjaival s a neveléstörténet vázlatát a közvetlen német vonatkozásokon túl is tárgyalja.

A vaskos kis kötet tartalmi gazdagsága természetesen elsősorban a német nevelésügy eszméiben s intézményekben való gazdagságából következik. Hamar kiderül ez, ha felütünk egy-egy jelentékenyebb cikket s azután a rokon témákra utaló nyilak sodrával vitetjük magunkat. A Deutsches Schulwesen c. összefoglaló kép után az egyes iskolafajok épenúgy külön is megismerkedhetünk; a didaktika általános alapelveit épenúgy megtaláljuk, mint az egyes tantárgyak tanításának vázlatát. Mindezekben már a nemzeti szocialista világnézet fejeződik ki, de a történeti fejlődés gondos ismertetésével. A nemzeti szocializmus előtti német nevelésügyi elmélkedők és reformkezdeményezések azonban csak részben kerültek be a lexikonba. (Pl. Landerziehungsheime, Jugendbewegung, Kunsterziehungsbewegung szerepel, a morálpedagógia és a kultúrfilozófia nem. Ennek megfelelően F. W. Foerster nem nem fordul elő a könyvben, a Sprangerről szóló rész elég rövidre fogott. W. Stern perszonalisztikus lélektanáról, Ch. Bühlerről, Utitzről, Freudról, Adlerről nincs ismertetés, nevük előfordul a Juden c. cikkben.) A bölcséleti, értékelméleti vonatkozások kevéssé érvényesülnek (Aesthetik címszó nem szerepel, Ethik néhány sorral), a lélektani cikkek erősen örökléstani, fajtudományi, anthropológiai, typológiai szempontúak. — A hangsúlyozottan nemzeti szocialista világnézetű könyv tehát — már csak kevés tere miatt sem — ismertetetheti a német nevelést a maga teljes történeti valóságában, de így is megláthatjuk belőle, hogy mennyire mélyen járó történeti erők, nagy feszültségek alakították a multban Németország nevelésügyét. A németség multbeli politikai széttagoaltsága bizonyára csak elősegítette az eszmék és intézmények máig ható áradását.

A németséggel szemben az utolsó évtizedben sajátságos lelki helyzetbe jutottunk. Ez a könyv hozzásegíthet a német nevelésügy haöröit és intézményeit belülről megismerni. Számunkra nem a legérthetőbb és nem a legértékesíthetőbb kultúra a német. S ha célunk is a némettel egyenlő értékű munkaintenzitást elérni, a munka megszervezésének módjára nézve nem biztos, hogy számunkra a német a legnagyobb tanító. De mégis talán a német nevelésügy az, mely ma a heves ellentmondást s a heves igenlést egyszerre ugratja ki belőlünk. Ezek a belátások azonban már saját jövőnkbe vetítődnek, ezek a vágyak saját entelechiánkra, saját jobb lényegünkre irányulnak. S idegen kultúrák megismerésének nem legutolsó értelme ez.

Ravasz János

Fehér Mátyás, Magyar fények. (Szent István Társulat kiadása 1942. 195 old.)

A középkori magyar művelődéstörténet és egyházi viszonyok ábrázolását adja a szerző a domonkosrend néhány kiemelkedő alakjának rajzában. Azokról az áldozatos szerzetesekről szól, akik a kúnok

és tatárok közé mentek téríteni, vagy itthon a kolostorok magányában éltek hitvallói életet. Az egyháztörténelem magyar vonatkozású részeinek tanítása során főleg árpádházi boldog Margitnak és III. Endre leányának, árpádházi boldog Erzsébetnek életleírása fog sok korjellemző adatot nyújtani. Közülük néhány fejezet kiválóan alkalmas arra, hogy egész terjedelmében bemutassuk a megfelelő részek iskoai tárgyalásakor, mivel a szerző az egykorú krónikák, legendák és pápai bullák szövegéből vett idézetekkel adja meg fejtegetéseinek a korhű hangulatot.

— fy.

NEVELÉS ÉS ÉLET.

Kedves Kartársak!

Soha sem volt több problémája a magyar népoktatásnak, mint ma, amikor immár nem kérdéses senki előtt, hogy gyökeres újjászülésre van szükségünk, de nem kérdéses az sem, hogy ennek az újjászülésnek egyik legfontosabb tényezője a magyar tanító, mert hiszen az ő kezén megy keresztül, az ő szellemétől kapja az első irányítást minden magyar gyermek. Sőt a nagyobb százalékot a magyar tanító bocsátja ki az életbe is.

Mi volt az oka, hogy a magyar tanító bizonyos mértékben lenézett, vagy torz, de legalább is kéllően nem becsült figurája volt a magyar középosztálynak?

Ma már nyílt kérdések ezek, amiket sokszor megvitatattak, és még kell is sokat beszélni róluk, de még inkább kell éreznünk, hogy mindaz már a múlté. Ma tudjuk mit jelent a nemzetnek a tanítói kar. Ma tudjuk, hogy munkánk a nemzet jövője és társadalmi életünk szempontjából a legfontoságtelegsebb munka. Tudjuk, de a nagy társadalom előtt nyíltan is tanúságot kell erről tennünk és teret kell találnunk problémáink megvitatására.

Mindezek tudatában a Nevelés-

ügyi Szemle állandó teret szeretne biztosítani a magyar tanítóság és a népoktatás problémáinak nyilvánosság elé tárására és megvitatására. Különösebb jelentősége is lenne ennek a folyóiratban, mert az általános problémákon felül Dél-magyarország népiskoláinak sajátos problémáit tükrözné.

Meggyőződésünk ugyanis, hogy bár az egész tanítói karnak bajtársias és közös szellemben kell működni, igazán akkor tud megfelelni hivatásának, ha összetartó táj, vagy népoktatási egységek szerint önmaga emelésére külön egységekbe tömörül. Szeged központtal erre meg is van már a terünk; a kartársak munkával és szívvel való mellépkállásától függ, hogy már az elkövetkező nyáron meg tudjuk-e valósítani.

Meggyőződésünk, hogy rövid idő alatt ilyen közösség kialakításával a tanítóságnak döntő szava lenne a társadalmi élet kialakításában.

A tanítóság és népoktatásunk alapvető problémáit, azonkívül a Délmagyarországi városok és községek sajátos tanítói és népoktatási problémáit szeretnénk itt megvitatni, hogy lássuk mi van és mit szeretnénk.

Időnkint kérdéseket is fogunk fölteni, amikre minél több vá-